

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 14ης Ιουνίου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Άρθρο 49 ΣΛΕΕ — Ελευθερία εγκαταστάσεως — Άρθρο 56 ΣΛΕΕ — Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών — Τυχερά παίγνια — Περιοριστική ρύθμιση κράτους μέλους — Διοικητικές κυρώσεις ποινικού χαρακτήρα — Επιτακτικοί λόγοι γενικού συμφέροντος — Αναλογικότητα — Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Άρθρο 47 — Δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας — Εθνική ρύθμιση προβλέπουσα υποχρέωση του δικαστή να ερευνά αυτεπαγγέλτως τα στοιχεία που του υποβάλλονται στο πλαίσιο της διώξεως των διοικητικών παραβάσεων ποινικού χαρακτήρα — Σύμφωνη ρύθμιση»

Στην υπόθεση C-685/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας, Αυστρία) με απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Δεκεμβρίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Online Games Handels GmbH,

Frank Breuer,

Nicole Enter,

Astrid Walden

κατά

Landespolizeidirektion Oberösterreich,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Pešič, πρόεδρο τμήματος, Α. Prechal, Α. Rosas, C. Toader (εισηγήτρια) και Ε. Jarašiūnas, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: Ε. Sharpston

γραμματέας: Ι. Illéssy, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 10ης Νοεμβρίου 2016,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Online Games Handels GmbH, εκπροσωπούμενη από τους P. Ruth και D. Pinzger, Rechtsanwälte,
- ο F. Breuer καθώς και οι N. Enter και A. Walden, εκπροσωπούμενοι από τον F. Maschke, Rechtsanwalt,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer καθώς και από τους F. Herbst και G. Trefil,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις L. Van den Broeck και M. Jacobs, επικουρούμενες από τους P. Vlaeminck και R. Verbeke, advocaten,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την E. Τσερέπα-Lacombe και τον G. Braun,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 9ης Μαρτίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 49 και 56 ΣΛΕΕ, όπως αυτά έχουν ερμηνευθεί, μεταξύ άλλων, με την απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ. (C-390/12, EU:C:2014:281), υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Online Games Handels GmbH (στο εξής: Online Games), του Frank Breuer καθώς και των Nicole Enter και Astrid Walden, αφενός, και της Landespolizeidirektion Oberösterreich (περιφερειακής αστυνομικής διεύθυνσεως του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας), αφετέρου, σχετικά με διοικητικές κυρώσεις ποινικού χαρακτήρα που η τελευταία επέβαλε σε βάρος των πρώτων λόγω της άνευ αδείας εκμεταλλεύσεως μηχανημάτων τυχερών παιχνιδιών.

Το αυστριακό δίκαιο

Ο ομοσπονδιακός συνταγματικός νόμος

- 3 Υπό τον τίτλο «Οργάνωση του Ομοσπονδιακού Κράτους», το κεφάλαιο 3 του du Bundes-Verfassungsgesetz (ομοσπονδιακός συνταγματικός νόμος, *BGBI.* 1/1930), όπως τροποποιήθηκε (*BGBI.* I, 102/2014) (στο εξής: B-VG), περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 90 και 94 του B-VG. Κατά το άρθρο 90 του B-VG:

«(1) Με την επιφύλαξη ρητής αντίθετης νομοθετικής προβλέψεως, οι συνεδριάσεις στις αστικές και ποινικές υποθέσεις των οποίων επιλαμβάνονται τα τακτικά δικαστήρια είναι προφορικές και δημόσιες.

(2) Στις ποινικές δίκες ισχύει το κατηγορητικό σύστημα.»

- 4 Το άρθρο 94, παράγραφος 1, του B-VG έχει ως εξής:

«Η δικαιοσύνη είναι, σε όλους τους βαθμούς, ανεξάρτητη από τη διοίκηση.»

- 5 Το κεφάλαιο 7 του B-VG φέρει τον τίτλο «Συνταγματικές και διοικητικές εγγυήσεις». Περιλαμβάνει το άρθρο 130 του B-VG, το οποίο ορίζει τα εξής:

«(1) Στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων [Verwaltungsgerichte] υπάγονται:

1. οι προσφυγές ακυρώσεως λόγω ελλείψεως νομιμότητας των αποφάσεων των διοικητικών αρχών

[...]

(4) Το διοικητικό δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί επί της ουσίας επί των αναφερόμενων στην παράγραφο 1, σημείο 1, προσφυγών στις διοικητικές υποθέσεις ποινικού χαρακτήρα. [...]

[...]

Ο ομοσπονδιακός νόμος περί τυχερών παιγνίων

- 6 Ο Glücksspielgesetz (νόμος περί τυχερών παιγνίων, *BGBL.* 620/1989), όπως ισχύει κατόπιν της τροποποίησης που δημοσιεύθηκε στην *BGBL.* I, 76/2011 (στο εξής: *GSprG* 2011), όριζε, στο άρθρο 50, τα εξής:

«(1) Αρμοδιότητα επί ζητημάτων που αφορούν την ποινική διαδικασία και το κλείσιμο επιχειρήσεων κατ' εφαρμογή του παρόντος ομοσπονδιακού νόμου έχουν, σε πρώτο βαθμό, οι διοικητικές αρχές της περιφέρειας (Bezirk) [...] και, σε δεύτερο βαθμό, τα ανεξάρτητα διοικητικά δικαστήρια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του *Verwaltungsstrafgesetz* [(νόμου περί διοικητικών κυρώσεων)].

(2) Οι αρχές αυτές μπορούν να διασφαλίσουν τη συνεργασία των οργάνων δημοσίου ελέγχου και, προκειμένου να αποφανθούν επί των πραγματικών ζητημάτων που διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος ομοσπονδιακού νόμου, τη συνεργασία των εξουσιοδοτημένων εμπειρογνομόνων στους οποίους αναφέρεται το άρθρο 1, παράγραφος 3. Σε κάθε περίπτωση, στα όργανα δημοσίου ελέγχου περιλαμβάνονται τα όργανα της δημόσιας υπηρεσίας ασφαλείας και οι φορολογικές αρχές.

[...]

- 7 Το άρθρο 52 του *GSprG* 2011, που επιγράφεται «Διατάξεις για τις διοικητικές κυρώσεις», προέβλεπε τα εξής:

«(1) Διαπράττει διοικητική παράβαση και υπόκειται σε πρόστιμο μέχρι 22 000 ευρώ, το οποίο επιβάλλει η διοικητική αρχή:

1. όποιος διεξάγει ή διοργανώνει ως επιχειρηματίας απαγορευμένες κληρώσεις, υπό την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 4, ή καθιστά δυνατή την πρόσβαση σε τέτοιες κληρώσεις, παρέχοντας τη δυνατότητα συμμετοχής στην κλήρωση από την εθνική επικράτεια, ή συμμετέχει σε τέτοια κλήρωση ως επιχειρηματίας υπό την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2

[...]

(2) Αν οι παίκτες ή τρίτοι καταβάλλουν, ενόψει της συμμετοχής τους σε κληρώσεις, χρηματικά ποσά μεγαλύτερα από 10 ευρώ για κάθε παρτίδα, δεν πρόκειται πλέον για ελάχιστης σημασίας ποσά και, κατά συνέπεια, η ενδεχόμενη ευθύνη με βάση τον παρόντα ομοσπονδιακό νόμο είναι επικουρική σε σχέση με το αξιόποινο που προκύπτει ενδεχομένως με βάση το άρθρο 168 του *Strafgesetzbuch* [(Ποινικός Κώδικας)]. [...]

[...]

8 Το άρθρο 53 του GSpG 2011 ορίζει τα ακόλουθα:

«(1) Η διοικητική αρχή μπορεί να διατάξει την κατάσχεση των αυτόματων μηχανημάτων τυχερών παιγνίων [...] εφόσον

1. έχει υπόνοιες

α) περί συνεχιζόμενης παραβάσεως μιας ή περισσότερων διατάξεων του άρθρου 52, παράγραφος 1, μέσω αυτών των αυτομάτων μηχανημάτων [...] με τα οποία θίγεται το μονοπώλιο του ομοσπονδιακού κράτους στον τομέα των τυχερών παιγνίων ή

[...].»

9 Νέα τροποποίηση του ομοσπονδιακού νόμου περί τυχερών παιγνίων δημοσιεύτηκε στη BGBl. I, 13/2014 (στο εξής, όπως τροποποιήθηκε: GSpG 2014).

10 Κατά το άρθρο 50, παράγραφος 1, του GSpG 2014:

«Αρμόδιες επί ζητημάτων που αφορούν την ποινική διαδικασία και το κλείσιμο επιχειρήσεων κατ' εφαρμογή του παρόντος ομοσπονδιακού νόμου είναι οι διοικητικές αρχές της περιφέρειας (Bezirk) [...]. Κατά των αποφάσεών τους χωρεί προσφυγή ενώπιον διοικητικού δικαστηρίου του Land (ομόσπονδου κράτους).»

11 Το άρθρο 52 του GSpG 2014 είναι διατυπωμένο ως εξής:

«(1) Διαπράττει διοικητική παράβαση και υπόκειται σε πρόστιμο επιβαλλόμενο από τη διοικητική αρχή, το οποίο ανέρχεται σε 60 000 ευρώ, κατ' ανώτατο όριο, στις περιπτώσεις που μνημονεύονται στο σημείο 1 και σε 22 000 ευρώ, κατ' ανώτατο όριο, στις περιπτώσεις που μνημονεύονται στα σημεία 2 έως 11:

1. όποιος διεξάγει ή διοργανώνει ως επιχειρηματίας απαγορευμένες κληρώσεις, υπό την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 4, ή καθιστά δυνατή την πρόσβαση σε τέτοιες κληρώσεις, παρέχοντας τη δυνατότητα συμμετοχής στην κλήρωση από την εθνική επικράτεια, ή συμμετέχει σε τέτοια κλήρωση ως επιχειρηματίας υπό την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2

[...]

(3) Κάθε πράξη που εμφανίζει συγχρόνως τα στοιχεία που στοιχειοθετούν διοικητική παράβαση κατά την έννοια του άρθρου 52 και τα στοιχεία που συνιστούν την αξιόποινη πράξη του άρθρου 168 του Ποινικού Κώδικα επισύρει την επιβολή μόνον των διοικητικών κυρώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 52.

[...]»

Ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας

12 Ο *Verwaltungsgerichtsverfahrensgesetz* (Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας, *BGBl. I*, 33/2013, όπως ισχύει κατόπιν της τροποποίησεως που δημοσιεύτηκε στο *BGBl. I*, 122/2013 (στο εξής: *VwGVG*), ορίζει, στο άρθρο 18, τα εξής:

«Η καθής αρχή είναι επίσης διάδικος.»

13 Κατά το άρθρο 38 του VwGVG:

«Εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο, εφαρμόζονται κατ' αναλογία στη διαδικασία των προσφυγών που ασκούνται σύμφωνα με το άρθρο 130, παράγραφος 1, του B-VG στο πλαίσιο διοικητικών υποθέσεων ποινικού χαρακτήρα οι διατάξεις του νόμου περί διοικητικών κυρώσεων του 1991 [...] και, επιπλέον, οι περιεχόμενες στους ομοσπονδιακούς νόμους ή στους νόμους των Länder (ομόσπονδων κρατών) διατάξεις δικονομικού δικαίου που εφάρμοσε ή όφειλε να έχει εφαρμόσει η αρχή κατά τη διαδικασία που προηγήθηκε της διαδικασίας ενώπιον του Verwaltungsgericht [(διοικητικού δικαστηρίου)].»

14 Το άρθρο 46, παράγραφος 1, του VwGVG ορίζει τα εξής:

«Το Verwaltungsgericht [(διοικητικό δικαστήριο)] οφείλει να συγκεντρώσει όλα τα αναγκαία αποδεικτικά στοιχεία προκειμένου να επιλύσει τη διαφορά.»

15 Κατά τις διατάξεις του άρθρου 50 του VwGVG:

«Στο μέτρο που η προσφυγή δεν είναι απορριπτέα ή η διαδικασία δεν πρέπει να ανασταλεί, το Verwaltungsgericht [(διοικητικό δικαστήριο)] οφείλει να αποφανθεί το ίδιο επί της ουσίας ως προς τις ενστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 130, παράγραφος 1, σημείο 1, του B-VG.»

Ο γενικός νόμος περί διοικητικής διαδικασίας

16 Κατά το άρθρο 8 του Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz (γενικός νόμος περί διοικητικής διαδικασίας, *BGBI. I, 51/1991*), όπως ισχύει κατόπιν της τροποποίησης που δημοσιεύτηκε στην *BGBI. I, 161/2013* (στο εξής: *AVG*):

«Η διαδικασία αφορά τα πρόσωπα που απευθύνονται στην αρχή ή προς τα οποία απευθύνεται πράξη της αρχής. Στο μέτρο που η υπόθεση τα αφορά δυνάμει δικαιώματος ή εννόμου συμφέροντός τους, τα εν λόγω πρόσωπα έχουν την ιδιότητα του μετέχοντος στη διαδικασία.»

17 Το άρθρο 37 του *AVG* ορίζει τα εξής:

«Η διαδικασία διεξαγωγής των αποδείξεων έχει ως σκοπό να παράσχει τη δυνατότητα να διαπιστωθούν τα πραγματικά περιστατικά των οποίων η γνώση είναι αναγκαία για τη διευθέτηση διοικητικής υποθέσεως, καθώς και να παράσχει στους μετέχοντες στη διαδικασία την ευκαιρία να προβάλουν τα δικαιώματά τους και να προασπίσουν τα έννομα συμφέροντά τους.

[...]»

18 Το άρθρο 39 του *AVG* έχει ως εξής:

«(1) Η διαδικασία διεξαγωγής των αποδείξεων υπόκειται στους διοικητικούς κανόνες.

(2) Στο μέτρο που οι διοικητικοί κανόνες δεν προβλέπουν σχετική διάταξη, η αρχή οφείλει να ενεργήσει αυτεπαγγέλτως και να καθορίσει τη διεξαγωγή της αποδεικτικής διαδικασίας τηρώντας τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου. Δύναται, ειδικότερα, να καλεί τους μετέχοντες στη διαδικασία σε ακρόαση αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος ενός εξ αυτών και να συνενώνει περισσότερες διοικητικές υποθέσεις, προκειμένου αυτές να τύχουν κοινής επεξεργασίας, ή να προβαίνει εκ νέου σε χωρισμό τους. Τέτοιου είδους αποφάσεις για την οργάνωση της διαδικασίας πρέπει να λαμβάνονται από την αρχή με γνώμονα την δημιουργία, στο μέτρο του δυνατού, συνθηκών αποτελεσματικότητας, ταχύτητας, απλότητας και οικονομίας.

[...]»

Ο νόμος περί διοικητικών κυρώσεων ποινικού χαρακτήρα

- 19 Το άρθρο 24 του Verwaltungsstrafgesetz (νόμος περί διοικητικών κυρώσεων ποινικού χαρακτήρα, BGBl. 52/1991), όπως ισχύει κατόπιν της τροποποίησης που δημοσιεύθηκε στην BGBl. I, 33/2013 (στο εξής: VStG), ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη αντιθέτου διατάξεως του παρόντος ομοσπονδιακού νόμου, ο [AVG] εφαρμόζεται και στις διοικητικές δίκες ποινικού χαρακτήρα. [...]»

- 20 Κατά το άρθρο 25 του VStG:

«(1) Οι διοικητικές παραβάσεις πρέπει να διώκονται αυτεπαγγέλτως [...]

(2) Οι ελαφρυντικές περιστάσεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον ίδιο τρόπο όπως και οι επιβαρυντικές περιστάσεις.

[...]»

Οι διαφορές των κύριων δικών και το προδικαστικό ερώτημα

- 21 Το Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας) επιλήφθηκε δύο υποθέσεων. Η πρώτη αφορά τη νομιμότητα της κατασχέσεως μηχανημάτων των οποίων η χρήση μπορεί να παραβιάζει το μονοπώλιο του ομοσπονδιακού κράτους στον τομέα των τυχερών παιγνίων και η δεύτερη τη νομιμότητα προστίμων που επιβλήθηκαν επειδή διοργανώθηκαν τυχερά παίγνια ή επετράπη η διοργάνωση τυχερών παιγνίων με τέτοια μηχανήματα.
- 22 Η πρώτη υπόθεση προέκυψε από έλεγχο που διενήργησαν, στις 8 Μαρτίου 2012, κατ' αίτηση της περιφερειακής αστυνομικής διεύθυνσης του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας, οι φορολογικές αρχές στην επιχείρηση «SJ-Bet Sportbar» που βρίσκεται στο Wels (Αυστρία).
- 23 Οι εν λόγω αρχές, διαπιστώνοντας την παρουσία οκτώ μηχανημάτων για τα οποία υπήρχαν υπόνοιες ότι χρησιμοποιούνταν κατά παράβαση του μονοπωλίου του αυστριακού ομοσπονδιακού κράτους στον τομέα των τυχερών παιγνίων, προέβησαν σε δέσμευση των εν λόγω μηχανημάτων. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου αυτού, υποστηρίχθηκε ότι ένα από τα επίμαχα μηχανήματα ανήκε στην Online Games.
- 24 Με απόφαση της 17ης Απριλίου 2012, η περιφερειακή αστυνομική διεύθυνση του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας διέταξε την κατάσχεση για αόριστο χρόνο του μηχανήματος που εφέρετο ότι ανήκε στην Online Games, σύμφωνα με το άρθρο 53, παράγραφος 1, σημείο 1, στοιχείο α, του GSpG 2011.
- 25 Η Online Games άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Unabhängiger Verwaltungssenat Oberösterreich (ανεξάρτητο διοικητικό δικαστήριο του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας), νυν Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας). Με απόφαση της 21ης Μαΐου 2012, η προσφυγή αυτή απορρίφθηκε ως αβάσιμη.
- 26 Το Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Αυστρία), με απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2015, έκανε δεκτό το ένδικο μέσο που άσκησε η Online Games κατά της αποφάσεως της 21ης Μαΐου 2012, εξαφανίζοντας την απόφαση αυτή για τον λόγο ότι δεν είχε διαπιστωθεί με

- αυτή με επαρκή ακρίβεια το ανώτατο ποσό που μπορούσαν να στοιχηματίσουν οι παίκτες με τα μηχανήματα που κατασχέθηκαν, προκειμένου να προσδιοριστεί η δικαιοδοσία των τακτικών ποινικών ή διοικητικών δικαστηρίων να αποφανθούν επί της υπό κρίση υποθέσεως. Κατά συνέπεια, η υπόθεση αναπέμφθηκε ενώπιον του Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας).
- 27 Όπως προέκυψε, στο πλαίσιο της πρώτης αυτής υποθέσεως, ο διοργανωτής των τυχερών παιγνίων στα οποία μπορούσαν να συμμετάσχουν οι παίκτες μέσω του κατασχεθέντος μηχανήματος ήταν μια εταιρία περιορισμένης ευθύνης με έδρα στο Βιρνο, στην Τσεχική Δημοκρατία.
- 28 Στο πλαίσιο της δεύτερης υποθέσεως, οι φορολογικές αρχές πραγματοποίησαν, στις 14 Αυγούστου 2014, έλεγχο στην επιχείρηση «Café Vegas», που βρίσκεται στο Linz (Αυστρία).
- 29 Οι εν λόγω αρχές, διαπιστώνοντας την παρουσία οκτώ μηχανημάτων και θεωρώντας ότι αυτά χρησιμοποιούνταν κατά παράβαση του μονοπωλίου του ομοσπονδιακού κράτους στον τομέα των τυχερών παιγνίων, προέβησαν στην κατάσχεσή τους.
- 30 Με απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2015, η περιφερειακή αστυνομική διεύθυνση του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας επέβαλε, σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 1, σημείο 1, του GSpG 2014, πρόστιμα ύψους 24 000 ευρώ έκαστο στον F. Breuer καθώς και στις N. Enter και A. Walden, λόγω της διοργανώσεως ή της συμμετοχής στη διοργάνωση τυχερών παιγνίων στις εγκαταστάσεις του «Café Vegas».
- 31 Ο F. Breuer καθώς και οι N. Enter και A. Walden άσκησαν προσφυγή κατά των αποφάσεων αυτών ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Με την ευκαιρία αυτή, διευκρίνισαν ότι τα επίδικα μηχανήματα τροφοδοτούνταν από εξυπηρετητή προγραμμάτων για παίγνια ευρισκόμενο στη Σλοβακία.
- 32 Το αντικείμενο των υποθέσεων της κύριας δίκης περιορίζεται, όπως αναφέρεται στην απόφαση περί παραπομπής, στο ζήτημα κατά πόσον η οριστική κατάσχεση του ανήκοντος στην Online Games μηχανήματος καθώς και τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στον F. Breuer, στην N. Enter και στην A. Walden συνάδουν με το ισχύον δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του δικαίου της Ένωσης.
- 33 Το αιτούν δικαστήριο διεξήγαγε δύο επ' ακροατηρίου συζητήσεις, τη μία στις 11 Νοεμβρίου 2015, στο πλαίσιο της πρώτης υποθέσεως, και την έτερη στις 11 Δεκεμβρίου 2015, στο πλαίσιο της δεύτερης υποθέσεως.
- 34 Στην επ' ακροατηρίου συζήτηση της 11ης Νοεμβρίου 2015 έλαβαν μέρος ένας εκπρόσωπος της Online Games και ένας εκπρόσωπος των φορολογικών αρχών του Δήμου του Linz. Η περιφερειακή αστυνομική διεύθυνση του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας δεν εκπροσωπήθηκε. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 11ης Δεκεμβρίου 2015 παρέστησαν η περιφερειακή αστυνομική διεύθυνση του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας καθώς και οι φορολογικές αρχές. Ο σύμβουλος του F. Breuer καθώς και των N. Enter και A. Walden, μολονότι δεν παρέστη κατά την τελευταία αυτή επ' ακροατηρίου συζήτηση, προσκόμισε στο αιτούν δικαστήριο τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται η άμυνά τους. Τόσο στο πλαίσιο της πρώτης υποθέσεως όσο και στο πλαίσιο της δεύτερης, οι φορολογικές αρχές και η περιφερειακή διεύθυνση του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας προέβαλαν διάφορα επιχειρήματα για να δικαιολογήσουν τη συμφωνία των σχετικών εθνικών ρυθμίσεων, ήτοι του GspG2011 και του GSpG2014, με το δίκαιο της Ένωσης.
- 35 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι υπάρχουν αποκλίσεις μεταξύ των απόψεων του αιτούντος δικαστηρίου και του Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) σχετικά με το περιεχόμενο της διέπουσας τις διοικητικές διαδικασίες ποινικού χαρακτήρα αρχής, η οποία παρέχει στον δικαστή της ουσίας ενεργό ρόλο στη διαπίστωση της αλήθειας και σύμφωνα με την οποία ο δικαστής της ουσίας οφείλει να καλύψει τα κενά και να άρει τις παραλείψεις των διωκτικών αρχών.

- 36 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει, συναφώς, ότι, κατόπιν της απόφασης που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 30 Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ. (C-390/12, EU:C:2014:281), το επιληφθέν της διαφοράς που οδήγησε στην εν λόγω απόφαση εθνικό δικαστήριο διαπίστωσε, με απόφαση της 9ης Μαΐου 2014, ότι το μονοπώλιο του Αυστριακού Κράτους στον τομέα των τυχερών παιγνίων αντίκειται στο άρθρο 56 ΣΛΕΕ. Κατόπιν της ασκήσεως αιτήσεως αναιρέσεως από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών, το Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) αναίρεσε την απόφαση αυτή στις 15 Δεκεμβρίου 2014, η δε υπόθεση αναπέμφθηκε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Στις 29 Μαΐου 2015, το δικαστήριο αυτό αποφάνθηκε εκ νέου ότι το μονοπώλιο του Αυστριακού Κράτους στον τομέα των τυχερών παιγνίων αντίκειται στο δίκαιο της Ένωσης. Κατά της απόφασης αυτής ασκήθηκε εκ νέου αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο).
- 37 Το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει κατά πόσο συνάδει με το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), η αρχή σύμφωνα με την οποία το επιληφθέν δικαστήριο οφείλει να διερευνήσει αυτεπαγγέλτως τα πραγματικά περιστατικά που είναι δυνατόν να συνιστούν διοικητικές παραβάσεις ποινικού χαρακτήρα, όπως αυτή καθιερώνεται με το άρθρο 38 του VwGVG, σε συνδυασμό με τα άρθρα 24 και 25 του VStG και με το άρθρο 39, παράγραφος 1, του AVG.
- 38 Κατά το αιτούν δικαστήριο, μια τέτοια υποχρέωση μπορεί να επηρεάσει την αμεροληψία του δικαστή, του οποίου ο ρόλος θα συγχέοταν με αυτόν της κατηγορούσας αρχής. Η υποχρέωση αυτή θα ήταν, συνεπώς, αντίθετη προς το άρθρο 47 του Χάρτη, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ.
- 39 Το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά ότι από την απορρέουσα από την απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ. (C-390/12, EU:C:2014:281), νομολογία προκύπτει ότι εναπόκειται στις αρμόδιες αρχές να αποδείξουν ότι τα εθνικά μέτρα που αποσκοπούν στην παροχή στο κράτος μονοπωλίου στον τομέα των τυχερών παιγνίων δικαιολογούνται από τη μέριμνα για μείωση των ευκαιριών συμμετοχής σε τυχερά παίγνια ή για καταπολέμηση της εγκληματικότητας και να παράσχουν, συναφώς, στο δικαστήριο της ουσίας τις αποδείξεις από τις οποίες προκύπτει ότι η εγκληματικότητα ή η εξάρτηση από τα τυχερά παίγνια αποτελούσαν όντως σημαντικό πρόβλημα κατά τον χρόνο που έλαβαν χώρα τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά, με αποτέλεσμα κάθε υποχρέωση του διοικητικού δικαστηρίου να διεξαγάγει ειδικές έρευνες για το ζήτημα αυτό να αντίκειται στην ως άνω νομολογία.
- 40 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landesverwaltungsgericht Oberösterreich (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει το άρθρο 56 ΣΛΕΕ ή τα άρθρα 49 επ. ΣΛΕΕ να ερμηνευθούν, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του [Χάρτη], υπό την έννοια ότι οι εν λόγω διατάξεις, λαμβανομένης υπόψη της απαιτούμενης υπό το πρίσμα της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ιδίως της αποφάσεώς του της 18ης Μαΐου 2010, Ozeron κατά Ρωσίας, CE:ECHR:2010:0518JUD006496201, σκέψη 54) αντικειμενικότητας και αμεροληψίας των δικαστηρίων, αντιτίθενται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση κατά την οποία οι αποδείξεις που πρέπει να προσκομισθούν στο πλαίσιο διοικητικής δίκης ποινικού χαρακτήρα με σκοπό τη δικαιολόγηση του προστατευόμενου με ποινικές διατάξεις οιονεί-μονοπωλιακού νομικού καθεστώτος που διέπει την εθνική αγορά τυχερών παιγνίων, υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ιδίως [απόφαση της 30ής Απριλίου 2014], Pflieger κ.λπ., C-390/12, EU:C:2014:281), πρέπει αρχικώς να προσδιορίζονται και να επιλέγονται, με απόλυτη αυτοτέλεια, όχι από τη διωκτική αρχή (ή από άλλο κρατικό διωκτικό όργανο) υπό την ιδιότητά της (ή του) ως εκπροσώπου της κατηγορούσας αρχής, αλλά, αντιθέτως, από το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να κρίνει επί της νομιμότητας του

ποινικού μέτρου το οποίο προσβλήθηκε με την προσφυγή, με δική του πρωτοβουλία και ανεξαρτήτως της συμπεριφοράς των διαδίκων, και εν συνεχεία να εξετάζονται, με αυτοτελή έρευνα, και να εκτιμώνται πάλι από το ίδιο δικαστήριο (με την ίδια σύνθεση και στο πλαίσιο της ίδιας λειτουργίας);»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Επί του παραδεκτού

- 41 Η Αυστριακή Κυβέρνηση προβάλλει ένσταση απαραδέκτου της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, υποστηρίζοντας, πρώτον, ότι το ερώτημα είναι υποθετικό, διότι προκύπτει από εσφαλμένη ερμηνεία του εθνικού δικαίου, και, δεύτερον, ότι στην απόφαση περί παραπομπής δεν εκτίθεται επαρκώς το πραγματικό πλαίσιο των υποθέσεων της κύριας δίκης, ώστε να μπορεί το Δικαστήριο να δώσει χρήσιμη απάντηση.
- 42 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο εντός του πραγματικού και κανονιστικού πλαισίου το οποίο προσδιορίζει με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα υποβληθέν από εθνικό δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ μόνον όταν, ιδίως, οι απαιτήσεις σχετικά με το περιεχόμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως που προβλέπονται στο άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου δεν τηρούνται ή όταν είναι πρόδηλο ότι η ερμηνεία ή η εκτίμηση του κύρους του κανόνα του δικαίου της Ένωσης που ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως (απόφαση της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 43 Επίσης, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η ανάγκη να δοθεί ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που να είναι χρήσιμη για τον εθνικό δικαστή απαιτεί να ορίσει αυτός το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα ερωτήματα που θέτει ή, τουλάχιστον, να εξηγήσει τις πραγματικές περιστάσεις στις οποίες στηρίζονται τα ερωτήματα αυτά. Η απόφαση περί παραπομπής πρέπει επιπλέον να αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους που οδήγησαν τον εθνικό δικαστή να διερωτηθεί ως προς την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και να θεωρήσει αναγκαία την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο (απόφαση της 18ης Απριλίου 2013, Mulders, C-548/11, EU:C:2013:249, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 44 Ωστόσο, εν προκειμένω, η απόφαση περί παραπομπής περιγράφει επαρκώς το νομικό και πραγματικό πλαίσιο των υποθέσεων της κύριας δίκης, τα δε στοιχεία που παρέχει το αιτούν δικαστήριο καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό του περιεχομένου του ερωτήματος.
- 45 Όσον αφορά το επιχείρημα περί της υποθετικής φύσεως του ερωτήματος, αυτό στηρίζεται στην παραδοχή ότι το αιτούν δικαστήριο, ερμηνεύοντας την εθνική ρύθμιση, υπέπεσε σε πλάνη. Συναφώς, πάντως, προέχει η υπόμνηση ότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να ερμηνεύει εθνικές διατάξεις, δεδομένου ότι στην πραγματικότητα μια τέτοια ερμηνεία εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων. Συνεπώς, το Δικαστήριο οφείλει, οσάκις αποφαινεται προδικαστικώς επί ερωτημάτων που του υποβάλλει εθνικό δικαστήριο, να υιοθετεί την ερμηνεία του εθνικού δικαίου όπως αυτή παρατίθεται από το εν λόγω δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2009, ČEZ, C-115/08, EU:C:2009:660, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εξάλλου, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι η συμφωνία των αποφάσεων που πρέπει να εκδώσει το αιτούν δικαστήριο προς το δίκαιο της Ένωσης εξαρτάται από την απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα.
- 46 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να κριθεί παραδεκτή.

Επί της ουσίας

- 47 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί κατά πόσον τα άρθρα 49 και 56 ΣΛΕΕ, όπως αυτά έχουν ερμηνευθεί, μεταξύ άλλων, με την απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ. (C-390/12, EU:C:2014:281), υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνικό δικονομικό σύστημα σύμφωνα με το οποίο, στο πλαίσιο διοικητικών δικών ποινικού χαρακτήρα, το δικαστήριο που καλείται να αποφανθεί επί του αν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης ρύθμιση που περιορίζει την άσκηση θεμελιώδους ελευθερίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι η ελευθερία εγκαταστάσεως ή η ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών εντός της Ένωσης, υποχρεούται να διερευνά αυτεπαγγέλτως τα στοιχεία της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί στο πλαίσιο της εξετάσεως περί υπάρξεως διοικητικών παραβάσεων.
- 48 Προκαταρκτικώς, πρέπει να επισημανθεί ότι, με την απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ. (C-390/12, EU:C:2014:281), το Δικαστήριο ανέλυσε τα υποβληθέντα ερωτήματα λαμβάνοντας υπόψη αποκλειστικώς και μόνον την προβλεπόμενη στο άρθρο 56 ΣΛΕΕ ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, χωρίς να τα εξετάσει υπό το πρίσμα της ελευθερίας εγκαταστάσεως που κατοχυρώνει το άρθρο 49 ΣΛΕΕ. Εντούτοις, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 34 των προτάσεων της, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 62 ΣΛΕΕ, το σκεπτικό της αποφάσεως αυτής που αναφέρεται στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών μπορεί να τύχει εφαρμογής και όσον αφορά την ελευθερία εγκαταστάσεως.
- 49 Πρέπει, ακολούθως, να υπομνησθεί ότι από την απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ. (C-390/12, EU:C:2014:281), προκύπτει ότι το άρθρο 56 ΣΛΕΕ αποκλείει εθνική ρύθμιση που απαγορεύει την εκμετάλλευση μηχανημάτων τυχερών παιγνίων για την οποία δεν έχει χορηγηθεί προηγουμένως διοικητική άδεια, εφόσον η ρύθμιση αυτή δεν επιδιώκει πραγματικά τον προβαλλόμενο σκοπό της προστασίας των παικτών ή της καταπολέμησης της εγκληματικότητας και δεν ανταποκρίνεται όντως στη μέριμνα για μείωση των ευκαιριών συμμετοχής σε τυχερά παίγνια ή για καταπολέμηση, κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό, της συναφούς προς τα παίγνια αυτά εγκληματικότητας (βλ., συναφώς, απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ., C-390/12, EU:C:2014:281, σκέψη 56).
- 50 Συναφώς το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι εναπόκειται στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους που προβάλλει έναν ιδιαίτερο σκοπό ως δικαιολογητικό λόγο για την παρακώλυση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών να παράσχουν στο εθνικό δικαστήριο που καλείται να αποφανθεί επ' αυτού του ζητήματος όλα τα στοιχεία που θα του δώσουν τη δυνατότητα να εξακριβώσει αν το συγκεκριμένο μέτρο ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που έχει ορίσει το Δικαστήριο ώστε να μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένο (βλ., συναφώς, απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ., C-390/12, EU:C:2014:281, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 51 Στο εν λόγω εθνικό δικαστήριο εναπόκειται, ακολούθως, να εξακριβώσει ποιους σκοπούς επιδιώκει πράγματι η επίμαχη εθνική ρύθμιση και κατά πόσον οι περιορισμοί που αυτή επιβάλλει πληρούν τις προϋποθέσεις που απορρέουν από τη νομολογία του Δικαστηρίου όσον αφορά τη συμφωνία τους με την αρχή της αναλογικότητας. Ειδικότερα, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να διαπιστώσει, λαμβάνοντας υπόψη τους συγκεκριμένους τρόπους εφαρμογής της επίμαχης περιοριστικής ρυθμίσεως, αν η ρύθμιση αυτή ανταποκρίνεται όντως στη μέριμνα για μείωση των ευκαιριών συμμετοχής σε τυχερά παίγνια, για περιορισμό των δραστηριοτήτων στον τομέα αυτό και για καταπολέμηση, κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό, της συναφούς προς τα παίγνια αυτά εγκληματικότητας (απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ., C-390/12, EU:C:2014:281, σκέψεις 47 έως 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 52 Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το εθνικό δικαστήριο πρέπει να εκτιμήσει συνολικά τις περιστάσεις υπό τις οποίες έχει εκδοθεί και εφαρμόζεται μια περιοριστική ρύθμιση (απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ., C-390/12, EU:C:2014:281, σκέψη 52).

- 53 Εξάλλου, στο πλαίσιο αυτού του ελέγχου της αναλογικότητας, η προσέγγιση του εθνικού δικαστηρίου δεν πρέπει να είναι στατική αλλά δυναμική, υπό την έννοια ότι πρέπει να λαμβάνει υπόψη την εξέλιξη των συνθηκών μετά τη θέσπιση της εν λόγω ρυθμίσεως (απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, *Admiral Casinos & Entertainment*, C-464/15, EU:C:2016:500, σκέψη 36).
- 54 Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, απόκειται στα δικαστήρια των κρατών μελών, στο πλαίσιο της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, να διασφαλίζουν τη δικαστική προστασία των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης. Επιπλέον, το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα τα οποία είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται αποτελεσματική δικαστική προστασία, κατά την έννοια, συγκεκριμένα, του άρθρου 47 του Χάρτη, στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης (βλ., συναφώς, απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2016, *Lesoochranaárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 55 Το πεδίο εφαρμογής του άρθρου αυτού του Χάρτη, όσον αφορά τη δράση των κρατών μελών, ορίζεται στο άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, το οποίο προβλέπει ότι οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα κράτη μέλη όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, η δε διάταξη αυτή επιβεβαιώνει την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην έννομη τάξη της Ένωσης ισχύουν σε όλες τις καταστάσεις οι οποίες διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, αλλά όχι πέραν των καταστάσεων αυτών (απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2016, *Lesoochranaárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, σκέψη 51).
- 56 Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 30 των προτάσεών της, στις περιπτώσεις που ένα κράτος μέλος θεσπίζει ρύθμιση η οποία εισάγει εξαίρεση από την αρχή του σεβασμού θεμελιώδους ελευθερίας διασφαλιζομένης από τη Συνθήκη ΛΕΕ, όπως είναι η ελευθερία εγκαταστάσεως ή η ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών εντός της Ένωσης, η ρύθμιση αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.
- 57 Το άρθρο 47, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει ότι κάθε πρόσωπο του οποίου προσβλήθηκαν τα δικαιώματα και παραβιάστηκαν οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο.
- 58 Είναι επίσης βέβαιο ότι, στο πλαίσιο των υποθέσεων της κύριας δίκης, οι προσφεύγοντες προβάλλουν ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματα ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και ελεύθερης εγκαταστάσεως που αντλούν, αντιστοίχως, από τα άρθρα 56 και 49 ΣΛΕΕ λόγω των μέτρων κατασχέσεως και των κυρώσεων των οποίων ζητούν, για τον λόγο αυτό, την ακύρωση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Το άρθρο 47 του Χάρτη είναι, κατά συνέπεια, εφαρμοστέο εν προκειμένω.
- 59 Επομένως, οι υποχρεώσεις που υπέχουν τα εθνικά δικαστήρια, όσον αφορά τον έλεγχο του κατά πόσο ρύθμιση που περιορίζει θεμελιώδη ελευθερία της Ένωσης είναι δικαιολογημένη, καθορίστηκαν μεν από τη νομολογία του Δικαστηρίου, εναπόκειται δε στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους να καθορίσει τους δικονομικούς κανόνες που διέπουν τα ένδικα βοηθήματα με τα οποία διασφαλίζεται η προστασία των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης. Συγκεκριμένα, ελλείψει κανονιστικής ρυθμίσεως της Ένωσης, τα κράτη μέλη έχουν την ευθύνη να διασφαλίσουν, σε κάθε περίπτωση, την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων αυτών και, ιδίως, τον σεβασμό του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής και προσβάσεως σε αμερόληπτο δικαστήριο που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη (βλ., συναφώς, απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2016, *Lesoochranaárske zoskupenie VLK*, C-243/15, EU:C:2016:838, σκέψη 65).
- 60 Όσον αφορά το δικαίωμα προσβάσεως σε ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, η έννοια της «ανεξαρτησίας», που είναι εγγενής στο δικαστικό λειτούργημα, περιλαμβάνει δύο πτυχές. Η πρώτη πτυχή, εξωτερικής φύσεως,

προϋποθέτει ότι το δικαιοδοτικό όργανο προστατεύεται από τις εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις οι οποίες θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξάρτητη κρίση των μελών του ως προς τις διαφορές που υποβάλλονται στην κρίση τους (απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2014, TDC, C-222/13, EU:C:2014:2265, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 61 Η δεύτερη πτυχή, εσωτερικής φύσεως, είναι παρεμφερής προς την έννοια της «αμεροληψίας» και συναρτάται προς την τήρηση ίσων αποστάσεων από τους διαδίκους και από τα αντιμαχόμενα συμφέροντά τους σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς. Η πτυχή αυτή, ως προς την οποία το αιτούν δικαστήριο φοβάται ότι υπήρξε παραβίαση εν προκειμένω, απαιτεί αντικειμενικότητα και απουσία κάθε συμφέροντος κατά την επίλυση της διαφοράς, πέραν της αυστηρής εφαρμογής του κανόνα δικαίου (απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2014, TDC, C-222/13, EU:C:2014:2265, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 62 Αυτές οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας απαιτούν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως δικονομικών κανόνων και κανόνων του οργανισμού δικαστηρίων, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς τη στεγανότητα του εν λόγω οργάνου έναντι των εξωτερικών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιμαχόμενων συμφερόντων (βλ., συναφώς, απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2014, TDC, C-222/13, EU:C:2014:2265, σκέψη 32 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 63 Εν προκειμένω, από τις διατάξεις του εθνικού δικαίου που παρατίθενται στις σκέψεις 3 έως 5 και 12 έως 20 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι κατά των αποφάσεων των διοικητικών αρχών είναι δυνατή η άσκηση προσφυγής ακυρώσεως λόγω ελλείψεως νομιμότητας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, τα οποία αποφαινόμενα επί της ουσίας της διαφοράς. Στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, το δικαστήριο υποχρεούται να ερευνήσει τα στοιχεία της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί εντός των ορίων της προσφυγής, λαμβάνοντας υπόψη, κατά τον ίδιο τρόπο, τόσο τις ελαφρυντικές όσο και τις επιβαρυντικές περιστάσεις. Στο πλαίσιο των δικών αυτών, η διοικητική αρχή που επέβαλε τη διοικητική κύρωση ποινικού χαρακτήρα έχει την ιδιότητα του διαδίκου.
- 64 Βάσει των στοιχείων αυτών και μόνον, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι ένα τέτοιο δικονομικό σύστημα είναι ικανό να δημιουργήσει αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία του εθνικού δικαστή, στο μέτρο που αυτός είναι επιφορτισμένος να ερευνήσει την υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί, προκειμένου όχι να υποστηρίξει την κατηγορία, αλλά να διαπιστώσει την αλήθεια. Εξάλλου, το σύστημα αυτό στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην ιδέα ότι ο δικαστής δεν είναι αποκλειστικώς και μόνον ο διαιτητής στη διαφορά μεταξύ των διαδίκων αλλά εκπροσωπεί το γενικό συμφέρον της κοινωνίας. Για την εξυπηρέτηση του συμφέροντος αυτού, το εθνικό δικαστήριο θα κληθεί να εξετάσει επίσης τη δικαιολόγηση ρυθμίσεως που περιορίζει θεμελιώδη ελευθερία της Ένωσης κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου.
- 65 Όσον αφορά το ζήτημα της συναρτήσεως μεταξύ, αφενός, της υποχρεώσεως που επιβάλλει το εθνικό δίκαιο στα εθνικά δικαστήρια να ερευνούν αυτεπαγγέλτως τα πραγματικά περιστατικά των υποθέσεων των οποίων επιλαμβάνονται και, αφετέρου, της αποφάσεως της 30ής Απριλίου 2014, Pfleger κ.λπ. (C-390/12, EU:C:2014:281), με τις σκέψεις 50 έως 52 της παρούσας αποφάσεως υπομνήσθηκε ότι, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να εκτιμήσουν συνολικά τις περιστάσεις υπό τις οποίες έχει εκδοθεί και εφαρμόζεται μια περιοριστική ρύθμιση, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισαν οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη σκοπών ικανών να δικαιολογήσουν την παρακώλυση της ασκήσεως θεμελιώδους ελευθερίας που διασφαλίζεται από τη Συνθήκη ΛΕΕ και η συμφωνία της εν λόγω παρακώλυσεως προς την αρχή της αναλογικότητας.
- 66 Τα δικαστήρια αυτά μπορεί να υποχρεούνται μεν, κατ' εφαρμογή των εθνικών δικονομικών κανόνων, να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διευκολύνουν την προσκόμιση τέτοιων αποδείξεων, δεν είναι όμως, αντιθέτως, δυνατόν να υποχρεωθούν, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στα σημεία 51 έως 56 και 68 των προτάσεών της, να υποκαταστήσουν τις εν λόγω αρχές ως προς την αιτιολόγηση την οποία οι αρχές αυτές υποχρεούνται να παράσχουν, σύμφωνα με την απόφαση της

30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ. (C-390/12, EU:C:2014:281). Εφόσον η αιτιολόγηση αυτή δεν παρέχεται, λόγω της απουσίας ή της αδράνειας των εν λόγω αρχών, τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αντλήσουν όλες τις συνέπειες που απορρέουν από την έλλειψη αυτή.

- 67 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 49 και 56 ΣΛΕΕ, όπως αυτά έχουν ερμηνευθεί, μεταξύ άλλων, με την απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ. (C-390/12, EU:C:2014:281), υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνικό δικονομικό σύστημα σύμφωνα με το οποίο, στο πλαίσιο διοικητικών δικών ποινικού χαρακτήρα, το δικαστήριο που καλείται να αποφανθεί επί του αν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης ρύθμιση που περιορίζει την άσκηση θεμελιώδους ελευθερίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι η ελευθερία εγκαταστάσεως ή η ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποχρεούται να διερευνά αυτεπαγγέλτως τα στοιχεία της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί στο πλαίσιο της εξετάσεως περί υπάρξεως διοικητικών παραβάσεων, αρκεί ένα τέτοιο σύστημα να μη συνεπάγεται υποχρέωση του δικαστηρίου αυτού να υποκαταστήσει τις αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους, στις οποίες εναπόκειται να προσκομίσουν τα αναγκαία αποδεικτικά στοιχεία, ώστε να μπορέσει το εν λόγω δικαστήριο να ελέγξει κατά πόσον ο περιορισμός αυτός είναι δικαιολογημένος.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 68 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

Τα άρθρα 49 και 56 ΣΛΕΕ, όπως αυτά έχουν ερμηνευθεί, μεταξύ άλλων, με την απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pflieger κ.λπ. (C-390/12, EU:C:2014:281), υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνικό δικονομικό σύστημα σύμφωνα με το οποίο, στο πλαίσιο διοικητικών δικών ποινικού χαρακτήρα, το δικαστήριο που καλείται να αποφανθεί επί του αν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης ρύθμιση που περιορίζει την άσκηση θεμελιώδους ελευθερίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι η ελευθερία εγκαταστάσεως ή η ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποχρεούται να διερευνά αυτεπαγγέλτως τα στοιχεία της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί στο πλαίσιο της εξετάσεως περί υπάρξεως διοικητικών παραβάσεων, αρκεί ένα τέτοιο σύστημα να μη συνεπάγεται υποχρέωση του δικαστηρίου αυτού να υποκαταστήσει τις αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους, στις οποίες εναπόκειται να προσκομίσουν τα αναγκαία αποδεικτικά στοιχεία, ώστε να μπορέσει το εν λόγω δικαστήριο να ελέγξει κατά πόσον ο περιορισμός αυτός είναι δικαιολογημένος.

(υπογραφές)